

Başvuru Numarası : 2022/1285
Toplantı Tarihi/Sayısı : 10.10.2024/46
Karar Numarası : 2024/1091
Başvuran : M.G.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; muhatap Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun hakkında samimiyetin tasdikinin reddi kararı verdiği, kararın hukuki olmadığı, söz konusu kararın açık ceza infaz kurumuna ayrılmasını engellediği, bu nedenle ilgili mevzuat kapsamında koşullu salıverilme tarihine kadar denetimli serbestlik uygulamasından faydalanamadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 6 yıldır ceza infaz kurumunda bulunduğunu, hakkında iyi halli olduğuna ilişkin birçok karar alındığını ve alınan kararlarda 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen kriterlere uyduğu yönünde tespitlerin bulunduğunu, hükümlü seyir defteri kayıtlarına göre olumsuz bir duruma rastlanmadığını, herhangi bir disiplin cezası almadığını,

b. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından 23/2/2022 tarihinde hakkında terör örgütünden ayrılması konusunda samimiyetinin tasdikinin reddine ilişkin karar verildiğini, bu karar neticesinde açık ceza infaz kurumuna ayrılmadığını,

c. Açık ceza infaz kurumuna ayrıldıktan sonra denetimli serbestlikten faydalanabileceğini, bu şekilde ilgili mevzuat kapsamında koşullu salıverilme tarihine kadar denetimli serbestlik uygulamasından yararlanabilecekken bundan mahrum kaldığını, bu nedenle hem kendisinin hem de ailesinin mağduriyet yaşadığını iddia etmekte olup mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Akhisar T Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın dahil olduğu suç tipinin örgütlü suçlardan olması nedeniyle kesin bir kanaat oluşuncaya kadar gözleme tabi tutulduğu, yapılan gözlem sonucunda İdare ve Gözlem Kurulunun 23/2/2022 tarihli kararıyla "terör örgütünden ayrılması konusunda samimiyetin tasdikinin reddine" dair karar verildiği,

b. Başvuranın İdare ve Gözlem Kurulunun kararına karşı Akhisar İnfaz Hakimliğine yaptığı şikayet başvurusu sonucunda Akhisar İnfaz Hakimliğinin 10/3/2022 tarihli kararı ile şikayetinin reddine dair karar verildiği,

c. Başvuranın Akhisar İnfaz Hakimliği kararına karşı Akhisar Ağır Ceza Mahkemesine yaptığı itiraz

sonucunda Akhisar Ağır Ceza Mahkemesinin 21/3/2022 tarihli kararı ile itirazının reddine karar verildiği,

ç. Tüm kararların başvurana tebliğ edildiği,

d. İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile örgütten ayrılmadığı tespit edilen başvuranın, açık ceza infaz kurumuna ayrılması için şekil şartının oluşmadığı, bu sebeple koşullu salıverilme tarihine kadar denetimli serbestlik hükümlerinden faydalandırılmadığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Kendisiyle aynı koşuğa kalan mahpusların Kurum İdaresine sunduğu dilekçeler sonucunda açık ceza infaz kurumuna ayrılmak suretiyle koşullu salıverilme tarihine kadar denetimli serbestlik hükümlerinden faydalandırıldığını,

b. İdare ve Gözlem Kurulunun 23/2/2022 tarihli "*terör örgütünden ayrılması konusunda samimiyetin tasdikini ret*" kararında somut delil olmaksızın karar verildiğini,

c. İyi halli olduğuna ilişkin hakkında düzenlenmiş raporların muhatap Kurum İdaresi tarafından değerlendirilmediğini iddia etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Yargı yetkisi*" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

6. Anayasa'nın "*Mahkemelerin bağımsızlığı*" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"(...) ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)"

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar*" başlıklı 40'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...)

ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı ... yönlerinden incelenir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Somut olayda başvuran özetle; iyi halli olduğunu, bu nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi için uygun şartların oluştuğunu, açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına engel teşkil eden İdare ve Gözlem Kurulu kararının hukuki olmadığını, koşullu salıverilme tarihine kadar denetimli serbestliğin uygulanması hükümlerinden faydalandırılması gerektiğini, bu konunun hem kendisinin hem de ailesinin mağduriyetinin sonlandırılması için önemli olduğunu iddia etmektedir.

15. 5275 sayılı Kanun'un "*Açık ceza infaz kurumları*" başlıklı 14'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1) Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır ... (...)

4) Toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan ... mahkûm olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına ilişkin idare ve gözlem kurulu kararları, infaz hâkiminin onayından sonra uygulanır (...)"

16. 2/9/2012 tarihli ve 28399 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'nin "*Kapalı kurumdan açık kuruma ayrılacak hükümlüler*" başlıklı 6'ncı maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"2. Açık kurumlara ayrılabilmek için ayrıca: (...)

ç) Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve

gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalması şartı aranır."

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi*" başlıklı 89'uncu maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.

(2) Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurullarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır."

18. 5275 sayılı Kanun'un "*Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı*" başlıklı 105/A maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1) Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitim evinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.

2) Açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın, iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli hükümlüler, diğer şartları da taşımaları hâlinde, birinci fıkrada düzenlenen infaz usulünden yararlanabilirler. (...)"

19. 5275 sayılı Kanun'un "*Koşullu salıverilme*" başlıklı 107'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirmesi gerekir. (...)

(10) İnfaz hâkimi, koşullu salıverilen hükümlünün kişiliğini ve topluma uyumdaki başarısını göz önünde bulundurarak; denetim süresinin, denetimli serbestlik tedbiri uygulanmadan veya herhangi bir yükümlülük belirlemeden geçirilmesine karar verebileceği gibi, denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasını veya belirlenen yükümlülükleri denetim süresi içinde kaldırabilir.

(11) Hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında ceza infaz kurumu idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, infaz işlemlerinin yapıldığı yer infaz hâkimliğine verilir. İnfaz hâkimi, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir; raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında gösterir. Bu kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir."

20. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 105/A maddesi hükümlerine göre mahpusların dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli mahpusların talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik

tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebileceği düzenlenmiştir. (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Mithat Bakikuşığı*, B. No: 2013/4682, 17/9/2014, para. 35).

21. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi, infaz hâkiminin takdir yetkisi ve belirlenecek yükümlülükler çerçevesinde mahpusların infaz rejiminin şeklini belirleyip cezalarının bir kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak ceza infaz kurumu dışında geçirmelerini sağlamaktadır. Anılan kural uyarınca mahpusun talebi bulursa ve kanuni şartlar oluşmuş olsa dahi infaz hâkimi tedbirin uygulanmamasına karar verebilecektir. Dolayısıyla bütün mahpuslar için hapis cezasının tamamının veya bir kısmının denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması suretiyle infaz edilmesine izin verilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. (AYM, *Mithat Bakikuşığı*, para. 38).

22. Yukarıda yer alan bilgiler birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın dilekçesine esas olarak konu ettiği denetimli serbestlikten yararlanma hususunda nihai görev, yetki ve takdir hakkının yargı makamlarına ait olduğu değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra muhatap Ceza İnfaz Kurumunun cevabi yazısı ve eklerinden; başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına ve bu yolla denetimli serbestlikten faydalandırılmasına engel teşkil ettiğini iddia ettiği İdare ve Gözlem Kurulu kararının kaldırılmasına yönelik Akhisar İnfaz Hakimliğine şikayet başvurusunda bulunduğu, İnfaz Hakimliğinin şikayetin reddi kararı verdiği ve bu kararın iptali için Akhisar Ağır Ceza Mahkemesine itiraz ettiği, itiraz başvurusunun da olumsuz yönde neticelendirildiği anlaşılmıştır.

23. Sonuç olarak yargı organları tarafından karara bağlanmış ve yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu değerlendirilen başvurunun Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği, bu sebeple Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi ile mezkûr Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (ç) bendi ve aynı Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

10/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye